

DE ONTWIKKELINGEN VAN BOTSWANA

DOOR DE OGEN VAN LEFTWICH EN ACEMOGLU &
ROBINSON

Universiteit Leiden

Bachelorproject 10 – Good governance en internationale samenwerking

Faculteit Sociale Wetenschappen

Naam: Céline Anna Toering

Studentnummer: s1436457

Docent: Dr. O.B.R.C. van Cranenburgh

Datum: 12 juni 2017

Woordenaantal: 8374

VOORWOORD

Voor u ligt de bachelorscriptie genaamd ‘De ontwikkelingen van Botswana door de ogen van Leftwich en Acemoglu & Robinson’. Deze scriptie is geschreven in het kader van het afronden van mijn bacheloropleiding Internationale Betrekkingen en Organisaties aan de Universiteit Leiden.

Samen met mijn scriptiebegeleidster Oda van Cranenburgh heb ik de onderzoeksvraag van deze scriptie bedacht. Na uitvoering van een literatuuronderzoek heb ik de onderzoeksvraag kunnen beantwoorden. Ik heb de periode waarin ik mijn scriptie heb geschreven ervaren als erg druk maar bovenal leerzaam.

Graag wil ik mijn begeleidster Oda van Cranenburgh bedanken voor de begeleiding en alle nuttige feedback die ik gedurende de periode heb mogen ontvangen. Daarnaast wil ik ook graag mijn vriend Stephan Hoogendoorn bedanken voor alle steun die hij mij heeft gegeven om deze drukke periode door te komen.

Als laats wil ik mijn ouders Ciska en Rutger Toering bedanken voor de wijze maar bovenal geruststellende woorden.

Ik wens u veel leesplezier.

Céline Toering

Leiden, 12 juni 2017

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	p. 4
2.	Methoden	p. 6
3.	Theoretisch kader	p. 7
	3.1. Leftwich	p. 7
	3.2. Acemoglu & Robinson	p. 10
	3.3 Verschillen	p. 13
4.	Analyse	p. 15
	4.1. Vastbesloten elite	p. 15
	4.2. Relatieve autonomie van de staat	p. 16
	4.3. Machtige en geïsoleerde bureaucratie	p. 18
	4.4. Zwakke <i>civil society</i>	p. 18
	4.5. Mensenrechten	p. 20
	4.6. Partijsysteem	p. 21
	4.7. Concrete verkiezingen	p. 22
	4.8. Spreiding van de macht	p. 23
	4.9. Zeggenschap bevolking	p. 24
5.	Conclusies	p. 25
	5.1. Algemene conclusies	p. 25
	5.2. Kritiek	p. 28
	Literatuurlijst	p. 30

1. INLEIDING

In 1966 is Botswana onafhankelijk geworden en het land was toentertijd een van de armste landen ter wereld. In de volgende vijfenveertig jaar is Botswana een van de snelst groeiende economieën ter wereld geworden. Tegenwoordig heeft Botswana zelfs het hoogste bbp van Sub-Sahara Afrika, en ligt het op hetzelfde niveau als het Oost-Europese land Hongarije (Acemoglu & Robinson, 2012a, p. 397).

Er zijn grote verschillen tussen ontwikkelingslanden te zien. Zo zijn er ontwikkelingslanden die wel ontwikkeling doormaken en ontwikkelingslanden waarbij dat niet lukt. Adrian Leftwich beschrijft in zijn boek *States of Development: on the primacy of politics in development* hoe het komt dat het ene ontwikkelingsland wel economische groei doormaakt en het andere land niet. Ook Daron Acemoglu en James Robinson proberen met hun boek *Why nations fail* de lezer ervan te overtuigen waarom bepaalde landen falen en anderen juist weer niet. Echter verschillen de twee theorieën met elkaar, dit terwijl beide boeken het land Botswana als een van de voorbeelden gebruiken om hun theorie te onderbouwen. Om erachter te komen welke theorie de weg naar ontwikkeling voor Botswana het beste beschrijft, ga ik beide theorieën toetsen op de ontwikkeling van het land. Mijn onderzoeksvraag luidt als volgt: “Welke theorie, van Leftwich of van Acemoglu & Robinson, brengt de kenmerken van de ontwikkeling van Botswana het beste in beeld?”

Om deze vraag uiteindelijk te kunnen beantwoorden, wordt er in het theoretisch kader eerst ingegaan op beide theorieën. Deze zullen bondig beschreven worden en de verschillen worden daarna naast elkaar gelegd. Het hoofdstuk daarop is een inleidend hoofdstuk voor mijn analyse. In dit inleidende hoofdstuk wordt kort de koloniale geschiedenis beschreven met als eindpunt de onafhankelijkheid in 1966. Daarna komt de analyse waarin ik bepaalde criteria en componenten van beide theorieën toets op het land Botswana aan de hand van literaire bronnen die onafhankelijk van beide theorieën zijn geschreven. Na deze analyse eindig ik met mijn bevindingen en uiteindelijke conclusie.

Waarom ik deze vraagstelling wil gaan toetsen is ten eerste omdat beide theorieën op bepaalde vlakken erg tegenstrijdig met elkaar zijn. Dat heeft mij nieuwsgierig gemaakt waardoor ik mij vanzelf afvroeg welke theorie gelijk heeft. Daarnaast wil ik met dit onderzoek een gat in de wetenschappelijke literatuur opvullen. Ik heb namelijk nog geen onderzoek gevonden waarin de theorieën van Leftwich en Acemoglu & Robinson naast

elkaar worden gelegd en worden getoetst op een enkele case, om te kijken welke theorie voor die case het meest geldt.

2. METHODEN

Om mijn vraagstelling te kunnen beantwoorden, maak ik gebruik van een casestudy. Voor mijn casestudy onderzoek ik de ontwikkeling van het land Botswana, dat na haar onafhankelijkheid in 1966 een enorme economische groei van 7,7 procent heeft bereikt (Leftwich, 2000, p.154).

Er zijn twee tegenstrijdige theorieën die op mijn casus van toepassing zijn. Deze twee theorieën vormen de basis voor mijn onderzoek. Dit zijn de theorie van Adrian Leftwich en de theorie van Daron Acemoglu en James Robinson. Leftwich heeft een model ontwikkeld en gaat met zijn benadering in op de primaat van de politiek, maar betwist het belang van democratie en gaat in op zwakte van het maatschappelijk middenveld van een *developmental state*. Acemoglu en Robinson leggen met hun theorie de nadruk op democratie en pluralisme waar een sterk maatschappelijk middenveld juist de basis voor is. Doordat deze twee theorieën elkaar op dat gebied zo tegenspreken, ben ik erg nieuwsgierig geworden naar welke theorie de ontwikkeling van Botswana het beste uitlegt.

Door dit te toetsen ga ik onderzoeken op welke punten de theorieën elkaar precies tegenspreken. Daarna wordt de ontwikkeling van Botswana getoetst op de verschillende punten van beide theorieën aan de hand van meerdere literaire onafhankelijke bronnen. Mijn casestudy is dus een literair onderzoek.

Omdat ik gebruik maak van een casestudy, zal er geen generalisatie uitkomen voor andere *developmental states*. Mijn bevindingen zullen dus alleen op Botswana toepasbaar zijn.

3. THEORETISCH KADER

De kernpunten van de theorieën van Leftwich en Acemoglu & Robinson worden in dit kader beschreven. Te beginnen met de benadering van Leftwich die hij beschrijft in zijn boek *States of Development: on the primacy of politics in development*. Daarna wordt de theorie van Acemoglu & Robinson uit het boek *Why nations fail* beschreven en dit kader eindigt met de verschillen tussen beide theorieën en op welke punten ik mijn analyse van Botswana ga betrekken.

3.1. Leftwich

Velen zijn van mening dat democratie en ontwikkeling met elkaar in verband staan. Leftwich wil deze theorie naast zich neerleggen. Over de hele wereld zijn er landen, zowel democratisch als niet democratisch, die succesvol in hun ontwikkeling zijn. Leftwich wil erachter komen hoe het komt dat het ene land wel succes heeft behaald op het gebied van ontwikkeling en andere landen niet. Leftwich richt zich daarbij op de primaat van de politiek in ontwikkeling (Leftwich, 2000, p.4). Ook gaat hij in op de mate waarin democratische ontwikkeling een realistisch vooruitzicht is voor ontwikkelingslanden (Leftwich, 2000, p. 9).

Leftwich ziet dat een apolitieke aanpak van ontwikkelingsproblemen niet de juiste strategie is om een land tot ontwikkeling te brengen. Volgens Leftwich is *development* een politiek proces en moet het politiek opgelost worden. Dit gaat samen met bepaalde normen, belangen en visies. De technocratische gedachte dat je *development* kunt bevorderen door een pakket van technische maatregelen te exporteren is niet juist volgens Leftwich. Grote organisaties zoals de Wereld Bank en het IMF leggen daar vooral de nadruk op in de vorm van *good governance*. *Good governance* is volgens de Wereld Bank een efficiënte, onafhankelijke, verantwoordelijke en open publieke dienst, ontdaan van corruptie en toegewijd aan het algemeen belang. Hierbij komt ten eerste kijken dat ambtenaren verantwoordelijk zijn voor hun acties. Ook moet er sprake zijn van een legaal *framework* voor ontwikkeling dat een structuur geeft van regels en wetten die duidelijkheid, voorspelbaarheid en stabiliteit voor de particuliere sector verschaffen, die onpartijdig en eerlijk worden toegepast voor iedereen, en die de basis vormen voor conflictoplossing via een onafhankelijk rechtssysteem. Ten derde is de informatie over de economische conditie, begrotingen, markten en de intenties van de overheid betrouwbaar en voor iedereen

toegankelijk. Als laatste is er transparantie nodig, wat inhoudt dat er sprake is van een open overheid om verantwoording te verbeteren, corruptie te verminderen en om raadgevende processen tussen de overheid en private interesses over het ontwikkelingsbeleid te stimuleren (Leftwich, 2000, p. 121). *Good governance* in zijn minste vorm zou zelfs voor de minst belovende derdewereldlanden beter voor ontwikkeling zijn dan het tegenovergestelde, *bad governance*. Hierdoor zijn organisaties als de Wereldbank en het IMF bezig met het promoten van *good governance*, het opzetten van instituties en capaciteitsopbouw (Leftwich, 2000, pp.123-124). Echter laat Leftwich weten dat het streven naar *good governance* niet altijd de beste weg naar ontwikkeling is. Volgens Leftwich zijn de voorschrijvingen voor *good governance* naïef en de prognose is niet goed omdat het succes van het opzetten en onderhouden van een goed bestuur uiteindelijk een functie is van de politiek. Staten moeten de capaciteit hebben om dergelijke principes en processen, zoals hierboven beschreven staat, vast te stellen en te onderhouden. Geen geavanceerde institutionele innovaties noch de best opgeleide publieke dienst zullen de vervuilde effecten van corruptie kunnen weerstaan wanneer de politiek, autonomie en autoriteit van de staat dit niet volhouden en beschermen (Leftwich, 2000, p.124).

Democratie wordt gezien als hetgeen dat *good governance* op zijn plek houdt (Leftwich, 2000, p.126), maar juist de conservatieve kenmerken van een democratie, zoals consensus, incrementalisme en matiging staan scherp in contrast met de vaak radicale en constant veranderende voorwaarden van ontwikkeling (Leftwich, 2000, p. 189). De Wereld Bank is te technocratisch: ze komen met technische oplossingen zodat de *government effectiveness* omhoog gaat. Maar wanneer er niet eerst gewerkt wordt aan een stevig staatsbestuur van een land, dan hebben de technische oplossingen om de *government effectiveness* omhoog te krijgen geen nut. Die kunnen zo weer wegvallen, als er geen goede basis is. Het gaat bij ontwikkelingsbeleid om belangen van verschillende groepen en politieke keuzes.

Die basis is wel te zien bij de *Asian Tigers*. De *Asian Tigers* zijn de landen die uiteindelijk economische groei hebben behaald en democratisch zijn geworden, maar dictaturen waren toen ze de economische ontwikkeling doormaakten. Het belang van democratie voor ontwikkeling wordt door Leftwich betwist. Bij een democratie mag het volk mee beslissen en dat kan juist in de weg staan. Politieke keuzes bepalen de vorm van een staat en een staat bepaalt de ontwikkeling.

De *Asian Tigers* kunnen gezien worden als *developmental states*. Het zijn staten die goede resultaten hebben geboekt en economische ontwikkeling hebben doorgemaakt.

Leftwich heeft hier een model voor ontwikkeld, het *developmental state model*. Hierin komen de kenmerken aanbod van de landen die wel een ontwikkeling hebben doorgemaakt. Deze componenten luiden als volgt: een vastbesloten elite; relatieve staatsautonomie; een krachtige deskundige en geïsoleerde economische bureaucratie; een zwakke *civil society*; de capaciteit voor effectief management van private economische belangen; onderdrukking en slechte omgang met mensenrechten; en legitimiteit door prestaties (Leftwich, 2000, p. 160).

Developmental states worden geleid door een vastbesloten elite die een duidelijke richting geeft aan een land. De elite is relatief gezien minder corrupt in vergelijking met andere ontwikkelingslanden en de kerncirkel rond het leiderschap is vaak klein van aard. Ook beschikt de elite over een visie dat het land net zo'n ontwikkeling wil doormaken als westerse landen en het wil goede economische resultaten boeken (Leftwich, 2000, p. 160). Daarnaast is er dus sprake van relatieve staatsautonomie. Dat houdt in dat de staat in staat is om relatief onafhankelijk te zijn van de veeleisende misbare speciale belangen en dat zij deze belangen kunnen (en ook doen) negeren. Bij een relatieve autonome staat is er geen sociale druk van de maatschappij en opereert de staat onafhankelijk van sociale groepen en krachten zoals families, etniciteit en tribale relaties (Leftwich, 2000, p.161). Zowel de vastbeslotenheid van de elite als de relatieve autonomie van de staat leiden tot de vorming van erg machtige, professionele, hoog bevoegde, geïsoleerde en op carrière gebaseerde bureaucratieën met autoriteit om de brede vorm van sociale en economische ontwikkeling te regelen en te beheren. Er is dus sprake van een krachtige deskundigheid en geïsoleerde economische bureaucratie (Leftwich, 2000, p. 162). Door de relatieve autonomie van de staat is een zwak maatschappelijk middenveld, oftewel een zwakke *civil society*, ook een van de kenmerken die in het *developmental state model* naar voren komt. Belangengroepen en maatschappelijke organisaties moeten onder de duim gehouden worden om beslissingen op het gebied van economische ontwikkeling te kunnen maken, waardoor onderdrukking in de meeste gevallen plaatsvindt (Leftwich, 2000, pp. 163-164). De macht, autoriteit en relatieve autonomie van deze *developmental states* is tot stand gebracht en geconsolideerd aan het begin van hun moderne ontwikkelingsgeschiedenis, voordat nationaal of buitenlands kapitaal belangrijk of mogelijk invloedrijk werd. Hierdoor zijn de capaciteiten van *developmental states* versterkt en heeft het deze staten in staat gesteld om meer invloed te hebben op het bepalen van de rol in ontwikkeling van zowel buitenlands als nationaal kapitaal. Ook heeft het de staat in staat gesteld om de voorwaarden voor dit proces te bepalen. Hierdoor heeft het de capaciteit voor een effectief management van private economische belangen (Leftwich, 2000, p. 164). Mensenrechten en *developmental states* gaan niet altijd goed samen. Oppositie wordt niet

getolereerd en elke organisatie of belangengroep die de staat of ontwikkelingsdoel uitdagen of in de weg staan, worden onderdrukt. Autonome staten houden zich niet goed aan de mensenrechten, waardoor er mensenrechtenschendingen plaatsvinden. Hierdoor is er vanuit de westerse cultuur vaak commentaar op het autoritaire karakter van het staatsbestuur van een autonome staat (Leftwich, 2000, p.165). Toch wordt het regime van de *developmental state* gesteund door de burgers omdat de staat goede vooruitgang heeft geboekt op economisch gebied. Een *developmental state* ontvangt namelijk legitimiteit door prestaties. Onderdrukking en legitimiteit gaan niet vaak samen, maar doordat *developmental states* in staat zijn om de voordelen van de snelle groei te verdelen over een grote groep mensen in de termen van scholen, wegen, gezondheidszorg, sociale woningbouw en andere faciliteiten, staat het volk grotendeels wél achter de besluiten van de overheid van een *developmental state* (Leftwich, 2000, p.166).

De theorie van Leftwich is niet normatief van aard. Hij kijkt niet naar de toekomst maar naar het verleden. De *developmental states* (waaronder Botswana) die Leftwich heeft onderzocht bleken aan bovengenoemde criteria te voldoen en hebben in een korte tijd (een tijdsperiode van 25 jaar) hoge economische groei doorgemaakt met meer dan 4%.

Democratie is volgens Leftwich dus geen vereiste voor ontwikkeling. Want zodra er sprake is van een democratie, wordt de staat buitengewoon afhankelijk van de kiezers. Deze afhankelijkheid van de kiezers zal niet snel leiden tot besluiten die meer op economische vooruitgang dan op mensenrechten zijn gefocust. Volgens Leftwich is er zelfs sprake van een *trade off*. Democratische ontwikkelingslanden moeten voldoen aan twee onafhankelijke criteria om zowel democratisch als ontwikkeld te zijn, en die twee criteria gaan niet vaak samen. Er moet in de meeste gevallen een afweging gemaakt worden. Kiezen tussen democratie óf economische ontwikkeling, maar voor beiden gaan wordt problematisch (Leftwich, 2000, p. 173). Er zijn gevallen waarbij het wel samen gaat. Het gaat erom hoe democratie wordt ingezet. Volgens Leftwich is voor ontwikkeling de meest succesvolle vorm van democratie de *dominant-party state* (zoals in Singapore en Botswana). Er is weinig tegenspraak in de staat, waardoor ze vooruitgang kunnen boeken. De vormgeving van de staat is doorslaggevend.

3.2. Acemoglu & Robinson

Acemoglu en Robinson hebben een andere theorie over ontwikkeling. Volgens Acemoglu en Robinson falen staten in het creëren van lange termijn en duurzame ontwikkeling omdat ze een gebrek aan inclusieve politieke en economische instituties hebben. Falende staten hebben

in plaats van inclusieve instituties extractieve politieke en economische instituties. De aard van de instituties bepalen de rijkdom van de staat en juist extractieve instituties creëren niet de prikkel bij de burgers om te gaan innoveren, investeren of te gaan sparen. Vaak weerhoudt de politieke elite het land van economische vooruitgang, omdat het bang is dat de macht die ze hebben daardoor verloren gaat.

Deze extractieve politieke en economische instituties zijn ontstaan in het koloniale tijdperk. Westerse landen breidden hun grondgebied uit door andere landen, gelegen in Azië, Afrika en Zuid-Amerika, in bezit te nemen. Ze zetten daar extractieve instituties op om er zelf beter van te worden. De inkomsten die geworven werden in de gekoloniseerde landen konden zo op een makkelijke manier door de Westerse landen opgenomen worden. Toen de gekoloniseerde landen onafhankelijk werden, namen de corrupte elites van de postkoloniale landen maar al te graag de extractieve politieke en economische instituties over om er zelf beter van te worden. Ze gebruiken het inkomen om zichzelf te beschermen tegen de oppositie. Geld is macht en het helpt de leiders om zo lang mogelijk te blijven regeren, een *vicious circle* genoemd (Acemoglu & Robinson, 2012b, p. 337-340). Deze *vicious circles* creëren een zware negatieve wisselwerking, waarbij extractieve politieke instituties extractieve economische instituties creëren, die op hun beurt er weer voor zorgen dat de extractieve politieke instituties blijven bestaan (Acemoglu & Robinson, 2012a, p.355). Extractieve politieke instituties beperken de mogelijkheden om machtsuitoefening te controleren. Hierdoor zijn er dus geen instituties die het gebruik en misbruik van de macht beperken. Extractieve economische instituties brengen met zich mee dat er grote rijkdom en winsten te behalen zijn voor hen die de macht in handen hebben als zij zich de eigendommen van anderen toe-eigenen en monopolies instellen (Acemoglu & Robinson, 2012a, p.356).

Rijke landen hebben hun rijkdom behaald omdat ze erin geslaagd zijn om inclusieve instituties op te zetten. Deze instituties zijn in stand gehouden door de zogeheten *virtuous circle*. Zelfs als ze in het begin maar een kleine mate van inclusiviteit bezaten, creëerden ze een gedrevenheid die juist tot een positieve wisselwerking zou leiden, waardoor de instituties uiteindelijk alsnog inclusiever zouden worden. De inclusieve politieke instituties ontwikkelden controlemechanismen die misbruik en toe-eigening van de macht tegengaan. Ook leiden ze tot inclusieve economische instituties, die het voortbestaan van inclusieve politieke instituties aannemelijker maken. Onder inclusieve economische instituties is al het vermogen niet in de handen van een kleine elite die vervolgens hun economische macht kan gaan gebruiken om hun politieke macht uit te breiden. Ook valt er bij inclusieve economische instituties voor de politieke machthebbers minder te halen, waardoor ze minder

snel de behoefte hebben om de macht van de staat volledig over te nemen (Acemoglu & Robinson, 2012a, p. 354-355).

Voor ontwikkelingslanden is het lastig om de *vicious circle* te doorbreken. Maar extractieve instituties kunnen vervangen worden door inclusieve instituties, waardoor een land in een *virtuous circle* terecht komt. Wat volgens Acemoglu en Robinson (2012b, p. 427) nodig is, is een samenloop van omstandigheden tijdens een *critical juncture*, samengaand met een brede coalitie die aandringt op hervormingen. Door een samenloop van omstandigheden tijdens een *critical juncture* ontstaat er een wisselwerking tussen de huidige instituties en de provocaties en kansen die de *critical juncture* heeft gecreëerd. Hierdoor kunnen er inclusieve instituties ontstaan. Maar zodra deze inclusieve instituties bestaan, zijn ze niet meer gebonden aan deze samenloop van omstandigheden. Door de intensiteit van de *virtuous circle* blijven de inclusieve instituties bestaan en veroorzaken zelfs een dynamiek die de inclusiviteit naar de gehele maatschappij overbrengt. Door de *virtuous circle* blijven inclusieve politieke en economische instituties bestaan, maar door de *vicious circle* blijven de extractieve instituties bestaan (Acemoglu & Robinson, 2012a, p. 355). De kracht van ontwikkelde staten is dus, volgens Acemoglu en Robinson, de inclusiviteit van de politieke en economische instituties.

Door inclusieve politieke instituties is er vertrouwen in het feit dat, ook al word je als leider een keer niet gekozen met de verkiezingen, je een volgende termijn wel weer aan de macht kan komen. Democratie en pluralistische instituties vertegenwoordigen de essentie van inclusieve politieke instituties. Maar wat houden politieke en economische inclusieve instituties in? Bij politieke inclusieve instituties is er sprake van een pluralistische en brede diversifiëring van de politieke macht en een bepaalde hoeveelheid aan centraal gezag met concrete verkiezingen (Acemoglu & Robinson, 2012a, p.417). Door de aanwezigheid van politieke centralisatie, vervallen sociale organisaties en belangengroepen die verzet tegen het heersende gezag tonen niet gelijk in de onwettigheid. Hierdoor wordt volgens Acemoglu en Robinson (2012a) het pluralisme, oftewel (meer) zeggenschap van de bevolking gestimuleerd. Dit wordt ook gestimuleerd door het bestaan van maatschappelijke instituties die de eisen van het volk verdedigen, zodat oppositiebewegingen niet worden *overruled* door de elite die aan de macht is. Echter duiden Acemoglu en Robinson aan dat de factoren die de pluraliteit bevorderen vaak historisch bepaald zijn en langzaam veranderen. Ook speelt de media een rol in het proces voor meer zeggenschap voor het volk. Dit proces is namelijk moeilijk in stand te houden wanneer er geen ruime informatievoorziening is over het politieke en economische machtsgebruik van de elites (Acemoglu & Robinson, 2012a,

p.446). Door inclusieve economische instituties is er sprake van een vrije markt, zonder monopolies, waar iedereen toegang tot heeft en waar iedereen de kans heeft zichzelf te ontwikkelen. Ook worden economische instituties opgericht om het eigendomsrecht te handhaven, macro-economische stabiliteit te waarborgen en om de ontwikkeling van een inclusieve markteconomie te stimuleren. Hiervoor is er wel *creative destruction* nodig. Oude technologieën moeten plaats maken voor nieuwe technologieën. Kapitalistische groei gaat hand in hand met *creative destruction*, zonder *creative destruction* ontstaat economische achteruitgang. Ook is er er staatsinterventie nodig om alles in goede banen te leiden (Acemoglu & Robinson, 2012b, pp. 408-410).

3.3. Verschillen

Beide theorieën verschillen in hun kijk op het maatschappelijk middelveld, oftewel de *civil society*. Leftwich beweert dat de maatschappelijke organisaties en belangengroepen onderdrukt worden, zodat de vastbesloten elite besluiten kan nemen om het land naar economische groei te leiden, waarmee niet altijd rekening wordt gehouden met de mensenrechten. Acemoglu & Robinson beweren echter dat het bestaan van maatschappelijke organisaties een belangrijk onderdeel is van inclusieve politieke instituties. Dit omdat belangengroepen voor de eisen van het volk opkomen en dus het volk een mate van zeggenschap geeft. Dit zorgt er op zijn beurt weer voor dat corruptie en machtsmisbruik geen kansen krijgen. Ook gaat Leftwich uit van relatieve autonomie van de staat en een geïsoleerde bureaucratie. Hierdoor is de staat niet afhankelijk van een oppositie en van de belangen van het volk, terwijl Acemoglu & Robinson juist uitgaan van het positieve effect van pluralisme, spreiding van de politieke macht en concrete verkiezingen om zo in een *virtuous circle* terecht te komen. Als laatst onderscheiden beide theorieën zich van elkaar doordat er anders wordt gekeken naar de legitimiteit van de machthebbende elite. Volgens Leftwich wordt ondanks de onderdrukking legitimiteit verstrekt door prestaties. De relatief autonome staat zorgt er namelijk voor dat een groot deel van de bevolking profiteert van de economische groei, waardoor het volk achter de besluiten van de elite blijft staan. Acemoglu en Robinson hebben het in hun boek niet direct over legitimiteit, maar inclusieve politieke instituties waarborgen onder andere democratie en concrete verkiezingen, waardoor het volk kan kiezen wie er aan de macht komt. Zo verschaft de regerende elite legitimiteit van de bevolking.

Waar beide theorieën het over eens zijn is dat een goed geleide politiek de basis voor economische groei is. Leftwich brengt dit over in de criteria dat een staat de capaciteit moet

hebben voor effectief management van private economische belangen. De macht, autoriteit en relatieve autonomie van *developmental states* is tot stand gekomen voordat nationaal of buitenlands kapitaal invloed kreeg en is dus al ontwikkeld voordat er economische groei plaatsvindt. Acemoglu & Robinson beweren dat de basis bij inclusieve politieke instituties ligt en dat die op hun beurt weer tot inclusieve economische instituties leiden.

Om erachter te komen welke theorie het beste de ontwikkeling van Botswana in beeld brengt, ga ik mijn analyse strekken op de punten waarop beide theorieën van elkaar verschillen. Te beginnen bij de punten van Leftwich. In de analyse wordt er eerst gekeken naar hoe het zit met de vastbesloten elite, de relatieve staatsautonomie, de geïsoleerde economische bureaucratie, de zwakke *civil society* en de slechte omgang met mensenrechten van Botswana. Daarna worden de punten van Acemoglu & Robinson geanalyseerd. Omdat het lastig is om inclusieve politieke instituties te toetsten, wordt er in de analyse gekeken naar de mate van democratie en pluralisme. Dit wordt getoetst door een vijftal punten die gemakkelijker te onderzoeken zijn. Zo wordt er in de analyse gekeken naar het partijsysteem, de verkiezingen, hoe het zit met de spreiding van de macht, de zeggenschap van de bevolking en hoe het zit met de vrijheid van het volk en de burgerrechten in Botswana. Wanneer deze vijf punten getoetst worden kan ik aan de hand van die bevindingen concluderen of Botswana aan politieke en economische inclusieve instituties voldoet.

4. ANALYSE

Om erachter te komen welke theorie het beste de ontwikkeling van Botswana in beeld brengt, ga ik mijn analyse strekken op de punten waarop beide theorieën van elkaar verschillen. De punten waarmee mijn theoretisch kader is geëindigd zullen op dezelfde volgorde in de analyse onderzocht worden aan de hand van onafhankelijke literaire bronnen. In mijn analyse wordt er naar de ontwikkeling van Botswana op verschillende gronden gekeken tot 1995. Dit omdat de theorie van Leftwich zich ook beperkt tot 1995.

4.1. Vastbesloten elite

Zoals beschreven in het theoretisch kader worden, volgens Leftwich, *developmental states* geleid door een vastbesloten kleine elite die economische groei en ontwikkeling als duidelijke visie heeft en relatief gezien minder corrupt is dan de machthebbende elites van andere ontwikkelingslanden in Afrika. Maar beschikte Botswana ook over zo'n vastbesloten (kleine) elite?

Volgens Hillbom (2011, p. 87), *Transparency International* (2014) en Good (1994, p. 516) was de mate van corruptie binnen de elite van Botswana relatief laag ten opzichte van andere Afrikaanse staten tot midden jaren negentig. Door *Transparency International* wordt Botswana zelfs een van de minst corrupte landen van Afrika genoemd. Het land scoorde 64 van de 100 punten, wat ertoe leidde dat Botswana op de nummer 31 van de in totaal 175 landen op de *Transparency International's Corruption Perception Index* eindigde. Het land kampt echter wel al vanaf de onafhankelijkheid in 1966 met patronagenetwerken en nepotisme. Hierdoor komen familieleden en vrienden van politici veelal terecht op posities als leider van andere instituties zoals het leger en lokale overheden. Echter suggereert het onderzoek van de *Afrobarometer*, dat consistent is met de *Consumer Price Index* (CPI), dat omkoperij incidenten zelden voorkomen in Botswana. Slechts drie procent van de respondenten uit stedelijke gebieden, waar omkoperij het meeste voorkomt, hebben toegegeven dat ze geld, cadeaus of een dienst hebben aangeboden aan ambtenaren in ruil voor een document of een vergunning. Ondanks de mindere mate van corruptie binnen de machthebbende elite, hebben de patronagenetwerken en nepotisme ertoe geleid dat de macht

geconcentreerd was en in handen was van een kleine groep (Transparency International, 2014).

In 1967 zijn de diamantbronnen in Botswana ontdekt door het bedrijf De Beers. De diamantenindustrie heeft een grote rol gespeeld in de economische groei van Botswana en vormt eigenlijk sindsdien de hoeksteen van de nationale economie. De overheid heeft de controle van de mineralen in stand gehouden door Debswana op te richten. De overheid deelt het bedrijf met De Beers en beide bezitten de helft van het nationale diamantenbedrijf (Cook & Sarkin, 2010, p.462).

De visie van de vastbesloten elite is lastig vast te stellen, maar volgens Hillbom (2011, p. 87) is de overheid voorzichtig omgegaan met het beheer van de diamantinkomsten van het land, heeft het de uitgaven en kosten in de economische topjaren consistent gehouden en deviezenreserves opgebouwd, waardoor mindere jaren konden worden gecompenseerd. Er was ook sprake van een algemene overeenstemming over de scherpste van het financieel overheidsbeleid, zowel bij de opbouw van internationale reserves, als bij investeringen in belangrijke sectoren zoals infrastructuur, onderwijs en gezondheidszorg.

Uit bovengenoemde is onder andere op te maken dat de regerende elite een vastbesloten visie had die op economische groei en ontwikkeling gebaseerd was. De overheid is goed omgegaan met de inkomsten vanuit de diamantenindustrie en heeft die inkomsten gebruikt om te investeren in het land. Tijdens de jaren van economische vooruitgang heeft de elite rekening gehouden met eventuele toekomstige mindere jaren door de uitgaven in bedwang te houden en door de voorraad buitenlandse betaalmiddelen te vergroten. Door de algemene overeenstemming van het overheidsbeleid blijkt ook dat er sprake was van een vastbesloten elite met een visie op ontwikkeling in plaats van een elite die het kapitaal gebruikt om zelf alleen maar rijker te worden waar de bevolking dan de dupe van is.

4.2. Relatieve autonomie van de staat

Een belangrijk punt uit de theorie van Leftwich is de relatieve autonomie van de staat. Dit houdt in dat de staat relatief onafhankelijk kan opereren en eigen besluiten kan nemen, zonder belemmerd te worden door maatschappelijke organisaties of een oppositie.

In 1963 werden de *Constitutional Talks* gehouden in Botswana en op vele manieren is dit een belangrijk moment voor de toekomst van Botswana geweest. De deelnemers bestonden uit de *chiefs*, de nieuwe elite, nationalistische leiders (voornamelijk van de *Botswana People's Party* (BPP)), de leiders van de blanke nederzettingsgemeenschap en een aantal religieuze leiders. Tijdens de *Constitutional Talks* werd onder andere besproken dat het

land binnen een paar jaar een onafhankelijke staat zou worden en werd er besproken wat voor type staat Botswana zal worden. De *chiefs* eisten geplaatst te worden in een *House of Chiefs* dat boven het nationale parlement zou komen te staan. Echter bleken de *chiefs* én de BPP de grote verliezers van de *Constitutional Talks*. Er werd namelijk besloten dat de *chiefs* een adviserende rol in de *Lower House of Chiefs* kregen en dus geen actieve politieke rol zouden krijgen (Sebudubudu & Molutsi, 2011, pp.14-15).

De *Botswana Democratic Party* (BDP), onder leiding van Khama, won de verkiezingen in 1965 in Botswana en Khama werd de eerste president van het land. De president van Botswana wordt niet direct verkozen door het volk, maar wordt gekozen door de leden van het parlement, dat toen uit ongeveer 35 man bestond. De president benoemt de vicepresident, alle leden van het kabinet, de *Chief of Staff* en de bevelhebber van de *Botswana Defence Force*. De president zelf is de opperbevelhebber van het leger. Ook heeft de president van Botswana invloed op de benoeming van de *Chief Justice* van het hoogerechtshof van het land en hij heeft directe controle over de politie, de publieke diensten, de Raad van bestuur van Corruptie en Economische misdrijven en over de Raad van bestuur van Informatie en Uitzending (wat betekent dat er maar één krant en radiozender, tevens de enige in het land, is). Door strenge strafrechtelijke wetten over wat wel en niet gepubliceerd mag worden, wordt zelfcensuur onder andere gestimuleerd bij redacteurs, uitgevers en journalisten (Good, 1999, pp.51-52). De sterke banden tussen de BDP-elite, legergeneraals en belangrijke zakenmensen kan gezien worden als Botswana's zelf bevorderende *power elite*. De politieke, economische en militaire machten zijn verbonden met elkaar door middel van verweven allianties om zo een sterke elite te vormen. De belangen en interesses van deze machtselite is de drijfveer voor beleid en maatschappelijke waarden, ongeacht de democratische principes (Mogalakwe & Nyamnjoh, 2017, p. 5).

Zowel de presidenten Khama als Masire (1980-1998) genoten van geen enkele constitutionele beperking tijdens hun ambtstermijn. De BDP-staatspresident was vrijwel immuun voor elke politieke uitdaging en kon in principe voor het leven of tot aan het pensioen president van het land zijn. Dit is echter sinds 1998 veranderd door een amendement in de grondwet (Good, 1999, p. 52). Volgens Good (1999) is er bij de elite van Botswana geen sprake van verantwoording naar de burgers en oppositie toe. Dit is altijd al de norm geweest en in stand gehouden door de dominantie van de regerende partij in het parlement. In 1996 had de leider van de oppositie partij BNF een poging gedaan om een vraag te stellen over een militaire uitgave en de minister van *Presidential Affairs* gaf de volgende verklaring: *"It is not normal practice for any government to make public its*

military hardware procurement”. Hij zag de vraag als “*unacceptable for the Honourable Member ... to expect me to reveal such sensitive information to the detriment of national security*” (Good, 1999, pp.54).

Volgens Mogalakwe & Nyamnjoh (2017, p. 3-4) geeft sectie 41 van de Grondwet de regerende president absolute immuniteit voor strafrechtelijke en civiele procedures. Sectie 47 van de Grondwet van Botswana vermeldt dat de uitvoerende machten van Botswana bij de president liggen en dat bij de uitoefening van elke functie die hem is toegekend, de president naar zijn eigen oordeel zal handelen en is dus niet verplicht om het advies van een persoon of autoriteit te volgen.

4.3. De machtige en geïsoleerde economische bureaucratie

De vorige twee punten leiden volgens Leftwich tot de vorming van erg machtige, hoog bevoegde en geïsoleerde bureaucratieën met de autoriteit om de brede vorm van sociale en economische ontwikkeling te regelen en te beheren.

Door de economische groei werden lokale gebieden steeds groter en belangrijker voor de nationale economie. Hierdoor werd dus ook het *framework* voor de lokale overheid steeds belangrijker. Botswana is een van de meest gedecentraliseerde ontwikkelingslanden, maar de lokale overheden hebben een gebrek aan autonomie, helemaal op het financiële gebied. De lokale autoriteiten zijn uitgesloten van bronnen en hebben erg weinig vermogen om controle uit te oefenen op hun eigen begrotingen, omdat ze afhankelijk zijn van de centrale overheid. Deze afhankelijkheid dwingt de lokale overheden om naar de centrale overheid te kijken voor advies en richtlijnen over zelfs de kleinste kwesties (Hope, 2002, pp. 76-78).

5.4. Zwakke *civil society*

Door de relatieve staatsautonomie is een zwakke *civil society* ook een van de componenten die aan bod komen in het *developmental state model* van Leftwich.

Civil society is een aggregaat van instituties waarvan de leden voornamelijk betrokken zijn in een complex van *non-state* activiteiten – economische en culturele productie en vrijwillige verenigingen – en die op deze wijze hun identiteit behouden en transformeren door druk en controle uit te oefenen op de staatsinstituties. Dit kunnen vakbonden; professionele associaties; kerkelijke organisaties; inwoners-, studenten-, business- en andere speciale belangengroepen; de media; en verschillende *non-governmental organizations* (NGO's) zijn (Makumbe, 1998, p. 305). De invloed van burgers op de moderne democratische staat gaat meestal via sociale organisaties die de belangen van hen

vertegenwoordigen. Deze organisaties vormen de kern van de moderne *civil society*. Alleen het bestaan van de organisaties betekent niet dat er sprake is van een sterke *civil society*. *Civil society* groeit in een staat wanneer er steeds meer organisaties betrokken zijn met de activiteiten van de overheid (Holm, Molustsi, Somolekae, 1996, p. 43). De functies van de *civil society* zijn volgens Makumbe (1998, p. 305): belangen articuleren; de macht van de staat in het algemeen beperken; machtsmisbruik bestrijden; mensenrechten monitoren; de *rule of law* krachtiger maken; verkiezingen monitoren en de kwaliteit en geloofwaardigheid van het democratische proces verbeteren.

Botswana heeft een zwakke *civil society*. In 1989 telde het land maar drie lokale belangengroepen met permanente kantoren in het gehele land, en alleen twee van de drie organisaties lobbyde bij de overheid (Caroll & Caroll, 2004, p. 334). Botswana heeft geen gevestigde cultuur en geschiedenis van burgerlijke betrokkenheid. Tegenwoordig zijn er volgens het rapport van de *Bertelsmann Stiftung's Transformation Index* (BTI) (2016, p. 15) maar een handvol organisaties die relatief actief zijn. Dit zijn de organisaties die geen bedreiging vormen voor de overheid. De organisaties die wel een bedreiging vormen voor de overheid zoals vakbonden en private media worden geconfronteerd met obstakels in de wetgeving (BTI, 2016, p. 25). Ook hebben vakbonden weinig invloed omdat Botswana met een relatieve kleine beroepsbevolking in de formele sectoren kampt (BTI, 2016, p. 13).

Ook is er sprake van een zwakke *civil society* door het traditionele systeem. De politiek van Botswana wordt gekenmerkt door lange debatten en confrontaties zijn juist ongebruikelijk. Hierdoor is het lastig om precieze sterkte van de *civil society* te bepalen. Volgens Carbone (2006) en de BTI (2016) werd de *kgotla*, een publieke ruimte waar mensen elkaar ontmoeten om te discussiëren over politieke onderwerpen die een gemeenschappelijke interesse hebben, gebruikt om consensus te mobiliseren, de publieke acceptatie te testen van issues die al zijn bediscussieerd door de elites en om informatie te verspreiden over de programma's van de regering. Over het algemeen werd er vooral geluisterd en het was moeilijk om de *chief* vragen te stellen of te bekritisieren. Vandaag de dag kijken de burgers nog steeds op die manier naar de regering. Ze leven in een cultuur waar het niet gebruikelijk is om de autoriteit in twijfel te trekken. Hierdoor is de opkomst van een levendige *civil society* niet gemakkelijk.

Daarnaast vormt de attitude van de regering ook een probleem voor de *civil society* in Botswana. Het ontwikkelingsproces van het land wordt vanuit een top-down benadering ingezet, waardoor een succesvolle bureaucratie plannen uittekent en effectief implementeert. De burgers hebben geen andere optie dan accepteren wat is voorzien voor hen. Voor vele

jaren heeft de overheid de *civil society* organisaties genegeerd en zelfs beschuldigd van het introduceren van een buitenlandse cultuur in de samenleving van Botswana, het promoten van buitenlandse belangen of infiltratie van de oppositie (Carbone, 2006, p. 174).

De passiviteit van de burgers zelf heeft ook invloed op de *civil society* in Botswana. Hoewel in veel Afrikaanse landen de *civil society* cruciaal is geweest voor het afzetten van autoritaire regimes en het opzetten van democratieën, is dat bij Botswana niet zo gegaan. Botswana heeft op economisch en sociaal vlak enorme ontwikkeling doorgemaakt en er is al veertig jaar lang sprake van een democratisch systeem. Hierdoor hebben de burgers hoge verwachtingen van de staat als een welwillende en efficiënte verstrekker van bronnen en diensten. Hierdoor is er een afhankelijke cultuur ontstaan. Wanneer je ervoor wilt zorgen dat mensen participeren moet je hen motiveren, hen overtuigen dat ze in staat zijn om politieke besluiten te beïnvloeden en dat ze niet alleen een nummer voor de statistieken zijn (Carbone, 2006, p. 175).

Het gebrek aan internationale steun is de grootste uitdaging die *civil society* organisaties tegenkomen in Botswana. Na de onafhankelijkheid boden internationale donoren genoeg geld aan. Maar daar zijn ze langzamerhand mee gestopt, omdat ze veronderstelden dat Botswana zijn eigen bronnen heeft om voor zichzelf te kunnen zorgen door de economische groei die het land heeft doorgemaakt (Carbone, 2006, p. 175).

4.5 Mensenrechten

Op het gebied van mensenrechten kent Botswana een aantal tekortkomingen. Volgens *Amnesty International* zijn de rechten op vrijheid van meningsuiting en vergadering beperkt. De rechten van vluchtelingen en van de LHBTQ-gemeenschap worden geschonden (Amnesty International, Botswana). Terwijl Botswana van de partij is bij vele internationale verdragen en conventies, laat het vaak een beperkte mate van implementatie zien voor mensenrechtenovereenkomsten die zij heeft ondertekend en geratificeerd. Zo heeft Botswana nooit een staatsrapport ingeleverd bij de *African Commission on Human and Peoples' Rights* (HRC) zoals vereist werd door Artikel 62 van de *African Charter on Human and Peoples' Rights* (Cook & Sarkin, 2010, p. 481). De *Committee on the Elimination of Racial Discrimination* duidde het feit dat Botswana's constitutie en nationaal recht niet overeenkomen met de eisen van de conventie. (Cook & Sarkin, 2010, p. 482).

De omgang met vrouwen en vrouwenrechten is een groot probleem in Botswana. Huiselijk geweld is prominent aanwezig en maar een enkele vrouw heeft een politieke positie. In 2008 waren van de 61 stoelen in het parlement maar zeven bezet door vrouwen,

van de twintig ministers waren er vijf vrouwelijke ministers, in de *High Court* bestonden drie van de dertien rechters uit vrouwen en er zaten twee vrouwen tegenover vijftien mannen in de *House of Chiefs* (Cook & Sarkin, 2010, p. 483).

Het standpunt over de doodstraf in Botswana is ook problematisch. Vooral in de zin van de verplichte toepassing bij bepaalde misdrijven en de lage mate van strafvermindering. Ook heeft het HRC kritiek geleverd op het feit dat marteling niet wordt gedefinieerd in de wet van Botswana en op het gevangenisbeleid van het land. De gevangenen zijn overvol, een hoog percentage van de gevangenen wacht nog op een rechtszaak en de lengte van detentie voordat de rechtszaak heeft plaatsgevonden zijn kritieke punten (Cook & Sarkin, 2010, p. 484).

4.6. Partijsysteem

Volgens Acemoglu en Robinson moet een staat in het bezit zijn van politieke en economische inclusieve instituties om ontwikkeling door te kunnen maken. Om te beoordelen of instituties inclusief zijn wordt er gekeken naar de mate van pluraliteit. Om pluralisme te meten kijk ik onder andere naar het partijsysteem van Botswana, om te kijken of er sprake is van een eerlijke strijd tussen verschillende belangen van partijen in de politieke arena.

Sinds de onafhankelijkheid in 1966 kent Botswana een *one party dominance* in een meerpartijenstelsel. De partij van Khama, de *Botswana Democratic Party* (BDP) is sinds 1966 aan de macht in Botswana en tot eind jaren negentig zijn er maar vier presidenten aan de macht geweest. Er is dus sprake van politieke stabiliteit, wat ook als een sterkte kan worden gezien (Hillbom, 2011, p. 86).

Tot 1994 heeft de BDP niet veel serieuze tegenstand gehad met de verkiezingen. De BNF had met de verkiezingen dertien van de veertig parlementaire zetels gewonnen. De tabel hieronder, afkomstig van het artikel van Molomo, laat alle politieke partijen in Botswana zien.

Party	1965	1969	1974	1979	1984	1989	1994
BDP	28	24	27	29	29	31	27
BPP	03	03	02	01	01	00	00
BIP	00	01	01	00	00	00	00
BNF	—	03	02	02	04	03	13
BPU	—	—	—	—	00	00	00
FP	—	—	—	—	—	00	—
BLP	—	—	—	—	—	00	00
IFP	—	—	—	—	—	—	00
UDF	—	—	—	—	—	—	00
USP	—	—	—	—	—	—	00
LP	—	—	—	—	—	00	00
LLB	—	—	—	—	—	—	00
Total	31	31	32	32	34	34	40

Tabel 1. De resultaten van de nationale verkiezingen van 1965 tot 1994 (Molomo, 2008, p. 75)

Veel politieke partijen die in de tabel staan hebben geen bekende naam en maar een beperkte impact in het politieke veld. Zo zijn bijvoorbeeld de partijen BPU, FP en BIP regionale partijen met beperkt nationaal beroep, maar hebben wel een aantal stoelen in de *council*. De partijen UDF, USP, LP en LLB hebben nooit echt een impact gemaakt in de politiek van Botswana als het gaat om het winnen van zetels (Molomo, 2008, p. 76).

De enige serieuze politieke oppositie partijen (zoals is af te lezen van tabel 1) zijn de *Botswana Peoples Party* (BPP), *Botswana National Front* (BNF) en de *Botswana Independence Party* (BIP). De regerende partij van Khama heeft dus weinig met oppositie te maken gehad en dus veel “sterk” leiderschap. Maar Cook en Sarkin (2010) wijzen erop dat Botswana te maken heeft met een autoritaire of elitecultuur. Botswana wordt gekenmerkt door: “*Historically high levels of social control possessed by its ruling elites*” (Cook & Sarkin, 2010, p.476). De politieke stabiliteit is gebaseerd op het feit dat populaire participatie op een laag niveau zit. Zelfs de *kgotla*, het traditionele democratische platform voor politieke representatie van Botswana, staat voor de illusie van inclusiviteit en openheid door (gelimiteerde) meningsuiting bij de burgers, maar de agenda is al vastgesteld en de belangrijkste beslissingen worden door de regerende klasse gemaakt (Cook & Sarkin, 2010, p. 476).

4.7. Concrete verkiezingen

Vrije en eerlijke verkiezingen zijn een van de voorwaarden van een (liberale) democratie, laten de verkiezingen geloofwaardig en legitiem overkomen en leiden op zijn tijd weer tot

inclusieve politieke instituties. Sinds de onafhankelijkheid in 1966 houdt Botswana om de vijf jaar verkiezingen, maar zijn deze verkiezingen ook vrij en eerlijk?

Bij vrije en eerlijke verkiezingen is er sprake van een onpartijdige verkiezingscommissie, vrije toegang tot publieke media en stemlokalen voor zowel kiezers als kandidaten, geen misbruik van overheidsmiddelen voor het voeren van campagnes en tijdige en onpartijdige telling en aankondiging van de resultaten (Osei-Hwedie & Sebudubudu, 2004, p. 29). Volgens Osei-Hwedie en Sebudubudu heeft Botswana relatief gezien vrije en eerlijke verkiezingen sinds de onafhankelijkheid en er is een competitie met meerdere partijen, echter is er een gebrek aan afwisseling van de macht. Kans hebben op een wisseling van het leiderschap is een vereiste voor succesvolle verkiezingen. Bij landen waar de gevestigde partij de macht behoudt, is het lastig om te beoordelen in hoeverre de verkiezingen bijdragen tot de consolidatie van de democratie en of een vlotte overdracht van de macht zou plaatsvinden als de oppositie de verkiezingen eens wint. Dit suggereert dat de verkiezingen in Botswana een ritueel en routine manier zijn om de regerende partij te legitimeren, die sowieso gaat winnen. De dominantie van de regerende partij BDP is grotendeels het resultaat van een electoraal systeem dat de winnaar bevoordeelt en de verliezers, meestal de oppositiepartijen, uitsluit. Ook worden meestal vrouwelijke kandidaten gestraft omdat ze het niet goed doen bij de peilingen. De vier BDP-vrouwen in het parlement van Botswana vertegenwoordigen 9% van de 57 leden van het parlement (Osei-Hwedie & Sebudubudu, 2004, pp.29-30). Hieruit blijkt ook dat het parlement geen representatief beeld van de samenleving weergeeft, wat wel de bedoeling is bij een democratie.

De kiezersopkomst van Botswana is relatief gezien laag. In Tabel 2. is deze kiezersopkomst te zien. Tussen 1969 en 1994 was de gemiddelde opkomst 60,59%. In vergelijking met Zuid-Afrika, ook een land met een meerpartijensysteem, is een kiezersopkomst van gemiddeld 60,59% erg laag. Zuid-Afrika had namelijk een gemiddelde van 80,73%. Dit is echter wel berekend over een andere tijdsperiode en met minder verkiezingen, omdat meer data niet beschikbaar was.

Tabel 2. Kiezersopkomst Botswana. Geraadpleegd via: <http://www.oldsite.idea.int/vt/countryview.cfm?id=34>

Year	Voter Turn-out	Total vote	Registration	VAP Turn-out	Voting age population	Population	Invalid votes	Compulsory voting
2014	84.75%	698,409	824,073	55.09%	1,267,719	2,155,784	1.17%	No
2009	76.71%	555,078	723,617	62.20%	892,339	1,990,876	1.88%	No
2004	76.20%	421,272	552,849	44.00%	957,540	1,561,973	2.10%	No
1999	77.11%	354,463	459,662	41.98%	844,338	1,592,528	4.90%	No
1994	76.55%	283,375	370,173	44.63%	634,920	1,443,000		No
1989	68.24%	250,487	367,069	47.90%	522,900	1,245,000		No
1984	77.58%	227,756	293,571	54.18%	420,400	1,051,000		No
1979	55.24%	134,496	243,483	46.37%	290,033	783,873		No
1974	31.22%	64,011	205,016	26.21%	244,200	660,000		No
1969	54.73%	76,858	140,428	37.46%	205,200	570,000		No
1965		140,793		69.42%	202,800	520,000	1.50%	No

4.8. Spreiding van de macht

Alhoewel Botswana vaak wordt gezien als een van meest succesvolle democratieën in Afrika, beschikt het systeem politieke praktijken en wetten die als ondemocratisch worden beschouwd. Zoals in het stuk over de autonomie van de staat al naar voren kwam, voorziet de grondwet de president met enorm veel macht en bevoegd hem om veel beslissingen te maken zonder enige input van anderen. Door de relatieve autonomie van de staat (lees 5.2.) is er weinig sprake van een scheiding van de macht, wat juist wel weer een belangrijke factor voor democratie is (Cook & Sarkin, 2012, p.474).

4.9. Zeggenschap bevolking

Zeggenschap van de burgers is van belang bij inclusieve politieke instituties. Dit omdat het een manier is om corruptie binnen de elites tegen te gaan en het leidt tot behoudt van de

inclusieve politieke instituties. Zeggenschap van de burgers kan via belangengroepen en organisaties en via de media. Zoals eerder vermeld bij paragraaf 5.4. heeft Botswana te maken met een zwakke *civil society*. Belangengroepen worden tegengehouden door obstakels in de wet, en alleen organisaties die geen bedreiging vormen in de ogen van de elite mogen blijven bestaan. Zeggenschap via belangengroepen was dus erg moeilijk voor de burgers in Botswana. Maar hoe is het dan gesteld met de media van het land?

De invloed van de overheid en bepaalde wetten limiteren de vrijheid van de media in Botswana. Er is wel sprake van een onafhankelijke media, maar de overheid domineert het meeste door staat televisie, twee radiostations en de krant *the Daily News*. De staatmedia levert uiteraard niet tot nauwelijks kritiek op de overheid en begunstigt vaak de heersende politieke partij BDP. Zoals eerder vermeld in paragraaf 5.2. heeft de president directe controle over de krant. Verder is het verboden voor ambtenaren om met de media te praten. De *National Security Act* uit 1986 verbiedt publicaties van informatie dat in relatie staat met de nationale veiligheid en beperkt ook de toegang tot informatie. Er bestaat geen wet voor vrijheid van informatie en de burgers hebben geen toegang tot overheidsdocumenten. Tot 2009 heeft de overheid zelfs op hun website volgehouden dat de wetten van Botswana nog niet beschikbaar waren op het internet. Zelfcensuur komt veel voor bij journalisten en andere mensen in de media. Dit om straffen bij voorbaat te vermijden (Cook & Sarkin, 2010, p.478).

5. CONCLUSIES

5.1. Algemene conclusies

Zoals beschreven heeft Leftwich naar aanleiding van de (snelle) ontwikkeling van acht ontwikkelingslanden een model ontwikkeld. Dit is het *developmental state model* en de componenten van dit model zijn een vastbesloten elite, relatieve staatsautonomie, een krachtige deskundige en geïsoleerde economische bureaucratie, een zwakke *civil society*, de capaciteit voor effectief management van private economische belangen, onderdrukking en slechte omgang met mensenrechten en legitimiteit door prestaties. Leftwich oppert dat de landen die hij heeft onderzocht aan deze criteria voldoen en een economische groei van 4 procent of meer binnen 25 jaar hebben behaald.

Acemoglu en Robinson richten zich in hun theorie voornamelijk op de koloniale geschiedenis van het land en de manier waarop de machthebbende elite in de postkoloniale tijd met de politieke en economische instituties om is gegaan. De koloniale machthebbers hebben extractieve politieke en economische instituties opgericht om de macht in handen te houden en om er economisch op vooruit te gaan. Wanneer de eigen elites in de postkoloniale tijd deze extractieve instituties overnemen, komt het land in een *vicious circle* terecht. Deze *vicious circles* creëren een zware negatieve wisselwerking, waarbij extractieve politieke instituties extractieve economische instituties creëren, die op hun beurt er weer voor zorgen dat de extractieve politieke instituties blijven bestaan. Om als land uit deze *vicious circle* te kunnen komen is er een *critical juncture* en een brede aanhang voor hervormingen nodig. Zo kan een land in een *virtuous circle* terecht komen. Een *virtuous circle* leidt weer tot een positieve wisselwerking en oprichting van inclusieve politieke en economische instituties. Hierbij is van belang dat er sprake is van pluralisme in de vorm van democratie. Er moeten concrete verkiezingen gehouden worden, er moet sprake zijn van spreiding van de politieke macht, centraal gezag en de burgers moeten zeggenschap hebben. Dit laatste wordt gestimuleerd door maatschappelijke organisaties en belangengroepen en de media. Inclusieve politieke instituties leiden tot inclusieve economische instituties waarbij er voornamelijk sprake is van een vrije markt zonder monopolies.

In de analyse zijn alle eerdergenoemde criteria van zowel Leftwich als Acemoglu en Robinson getoetst op de case Botswana met bronnen die onafhankelijk zijn van beide theorieën. Hieruit blijkt dat Botswana met een vast besloten elite kampt, waarbij de corruptie relatief laag is. Na de ontdekking van de diamanten, heeft de elite een nationaal bedrijf opgericht om de diamantenindustrie in handen te houden en is er verstandig omgegaan met zowel de inkomsten als de uitgaven. Ook is er sprake van relatieve autonomie van de staat. Dit werd al op touw gezet voordat het land onafhankelijk werd, met de *Constitutional Talks* waarin de macht van de *chiefs* werd beperkt. De partij BDP kwam in 1965 aan de macht en heeft daarna elke verkiezing opnieuw gewonnen. De president blijkt flink wat bevoegdheden te hebben en mag ook veel mensen op belangrijke posities benoemen. Ook blijkt dat de belangen en interesses van de machtselite het beleid bepalen, dit komt onder andere door het feit dat er in de grondwet van Botswana staat dat de uitvoerende macht niet naar anderen hoeft te luisteren. De geïsoleerde economische bureaucratie uit zich in het feit dat lokale overheden afhankelijk zijn van de centrale overheid en zeker wanneer het om geldzaken gaat. Botswana wordt gekenmerkt door een zwakke *civil society*. Op een gegeven moment was er maar sprake van drie maatschappelijke organisaties in het gehele land. Deze organisaties mochten blijven, zolang ze geen bedreiging vormen voor de regering. Maar de zwakke *civil society* komt niet alleen door obstakels in de wetgeving. De zwakte van het maatschappelijk middenveld ligt ook aan de heersende cultuur, de passiviteit van de burgers en aan het gebrek aan internationale steun. Met de mensenrechten is het ook niet goed gesteld in Botswana. Het land is wel aanwezig bij de desbetreffende conventies en tekent ook de bijbehorende verdragen. Maar Botswana implementeert de regels die tijdens de conventies zijn afgesproken niet voldoende.

Botswana heeft een meerpartijstelsel met een *one party dominance*. De dominante partij is de BDP. Door deze dominantie is er geen eerlijke strijd van partijbelangen. In totaal zijn er twaalf partijen, maar slechts twee zijn enigszins oppositie waardig te noemen, maar zijn tussen 1966 tot 1995 niet aan de macht gekomen. Om de vijf jaar worden er verkiezingen gehouden en in eerste instantie lijken die verkiezingen ook eerlijk en vrij. Maar door de constante winst van de BDP, is het nog niet voorgekomen dat een andere partij heeft gewonnen en juist een wisseling van de macht is een voorwaarde voor succesvolle verkiezingen. Ook is de opkomst bij de verkiezingen relatief laag. De spreiding van de machten is voornamelijk in paragraaf 5.2 besproken. In deze paragraaf werd duidelijk de de uitvoerende macht enorm veel bevoegdheden heeft en dat er weinig sprake is van een scheiding der machten. Er is heel weinig zeggenschap van de burgers via belangengroepen

en/of de media. Aangezien de *civil society* zo klein is, en de belangengroepen die wél toegang hebben tot de overheid, vormen geen bedreiging voor de elite. Via de media kunnen burgers ook hun stem niet kwijt omdat bijna alles in handen is van de staat. Burgerlijke vrijheden en rechten is een van de onderdelen van inclusieve politieke instituties. Maar omdat in paragraaf 4.4 en 4.5 al uitgebreid de *civil society* en de mensenrechten van Botswana aan bod zijn gekomen, vond ik het overbodig om deze nog een keer te beschrijven. Zoals dus eerder vermeld gaat Botswana niet goed om met de rechten van zijn burgers.

In mijn analyse heb ik vijf punten uit de theorie van Leftwich getoetst op Botswana en zes punten uit de theorie van Acemoglu en Robinson. Vier van de vijf punten van Leftwich komen overeen met de ontwikkeling die Botswana heeft doorgemaakt. Deze vier punten zijn als volgt: een *developmental state* beschikt over een vastbesloten elite met een sterke visie op economische groei; er is sprake van relatieve autonomie van de staat; tijdens de ontwikkeling die een *developmental state* maakt vindt er onderdrukking plaats en is er een zwakke *civil society*; daarmee gaat gepaard dat het niet goed gesteld is met de mensenrechten in een *developmental state*. De criteria van een machtige geïsoleerde bureaucratie vind ik niet goed genoeg overkomen met mijn bevindingen in de analyse om de conclusie te kunnen trekken dat Botswana ook in het bezit is van een dergelijke machtige bureaucratie.

Ook heb ik in mijn analyse de vijf toetsbare punten vanuit de theorie van Acemoglu en Robinson onderzocht. Echter kwamen nul van deze vijf punten die in ik mijn analyse heb getoetst over met mijn bevinden van de ontwikkeling van Botswana. Het partijstelsel laat namelijk zien dat ondanks een meerpartijstelsel er constant dezelfde partij aan de macht is. Door de te verwaarlozen oppositie is er geen sprake van pluralisme, omdat er geen eerlijke strijd van partijbelangen in de politieke arena plaatsvindt. De verkiezingen zijn niet eerlijk en vrij van aard, omdat er sprake is van een dominante partij en de kiezersopkomst is relatief laag. De spreiding van de macht is een belangrijk democratisch aspect, maar in het geval van Botswana is er niet genoeg spreiding van de macht. De heersende elite trekt namelijk alle macht naar zich toe. Niet om er zelf beter van te worden, want de heersende elite zet zich in voor het volk op het gebied van economische groei, maar de elite heeft wel staatsautonomie en veel bevoegdheden toegeëigend. Zeggenschap van de burgers is een punt waarmee het pluralisme en het democratisch gehalte getoetst kan worden. Voor zeggenschap van de burgers zijn belangengroepen en organisaties en de media nodig. Echter kwam naar voren bij de analyse dat de zeggenschap van burgers via belangengroepen niet erg tot stand komt. Dit omdat de *civil society* onderdrukt wordt, zodat de machthebbende elite zich kan focussen op het ontwikkelingsbeleid. Zeggenschap via de media is ook lastig voor de burgers van

Botswana. Dit omdat bijna alle media van het land in handen is van de overheid en de overheid duldt geen reacties, meningen en uitpattingen van de burgers. Zoals al is beschreven gaat het met de mensenrechten in Botswana niet goed. Opkomen voor de mensenrechten en mensenrechtenverdragen implementeren hoort bij een democratie, omdat bij een democratie het volk bepaald en dus altijd voor het behoudt van mensenrechten zullen zijn.

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidde als volgt: “Welke theorie, van Leftwich of van Acemoglu & Robinson, brengt de kenmerken van de ontwikkeling van Botswana het beste in beeld?” Vier van de vijf punten van de theorie van Leftwich die in zijn boek *States of development: on the primacy of politics in development* aan bod komen met betrekking tot de ontwikkeling van een *developmental state*, komen over met mijn eigen bevinden over de ontwikkeling van Botswana. Dit tegenover het feit dat nul van de vijf punten afgeleid van de theorie van Acemoglu en Robinson uit het boek *Why nations fail* overkomen met mijn eigen bevinden aan de hand van deze casestudy. Hieruit kan ik concluderen dat de theorie van Leftwich, over het model van de *developmental state* de kenmerken van de ontwikkeling van Botswana het beste in beeld brengen.

5.2. Kritiek

Tijdens de casestudy stuitte ik op een punt van kritiek voor beide theorieën. Ten eerste viel het me op dat Botswana wordt geprezen om de hoge economische groei die het land heeft doorgemaakt. In een tijdsperiode van 1966 tot 1994 heeft het land een economische groei van 7,7 procent bereikt. Echter heeft Botswana wel te kampen met een heel groot inkomensverschil. Met een nationaal GINI-coëfficiënt van 0,54, behoort Botswana tot een van de meest ongelijke landen als het aankomt op inkomens. Hierdoor neem ik aan dat alle burgers evenveel profiteren van de economische groei. Er mag wel opgekeken worden naar een land als Botswana, met zo'n immense economische groei, maar laat dat niet de ongelijkheid van het land verbloemen.

LITERATUURLIJST

- Acemoglu, D. & Robinson, J.A. (2012a). *Waarom sommige landen rijk zijn en andere arm*.
Nieuw Amsterdam: Amsterdam
- Acemoglu, D. & Robinson, J. A. (2012b). *Why Nations Fail*. Profile Books: Londen
- Acemoglu, D., Johnson, S. & Robinson, J.A. (2012). *An African Success Story; Botswana*. In
Search of Prosperity: Analytic Narratives on Economic Growth, pp.80-119
- AmnestyInternational, Botswana. Geraadpleegd via:
<https://www.amnesty.org/en/countries/africa/botswana/>
- Bertelsmann Stiftung BTI, (2016), *Botswana Country Report*. Gütersloh:Bertelsmann
Stiftung
- Beaulier, S. A. (2003). Explaining Botswana's success: the critical role of post-colonial
policy. *Cata Journal*, 227(23), 227-240
- Bollen, K. A. (2000). Subjective measures of liberal democracy. *Comparative political
studies*, 33(1), 58-86
- Carbone, M. (2005). Weak civil society in a hard state: lessons from Africa. *Journal of Civil
Society*, 1(2), 167-179
- Carroll, T. & Carroll, B. W. (2004). The rapid emergence of civil society in Botswana.
Commonwealth & Comparative Politics, 42(3), 333-355
- Cook, A. & Sarkin, J. (2010). "Is Botswana the miracle of Africa-democracy, the rule of law,
and human rights versus economic development" in *Transnational law & Contemporary
problems*, 453-490
- Fibeak, M. (2010). Botswana's modern economic history since 1966. *Department of
Economics, University of Copenhagen*
- Good, K. (1994). Corruption and Mismanagement in Botswana: A Best-Case Example? *The*

- Journal of Modern African Studies*, 32(3), 499-521
- Good, K. (1999). Enduring elite democracy in Botswana. *Democratization*, 6(1), 50-66
- Hillbom, E. (2011). Botswana: a development-oriented gate-keeping state. *African Affairs*, 111(442), 67-89
- Holm, J. D., Molutsi, P. P. & Somolekae, G. (1996). The development of civil society in a democratic state: the Botswana model. *African studies review*, 39(2), 43-69
- Hope, K. R. (2002). *From crisis tot renewal. Development policy and management in Africa*. Brill:Leiden – Boston - Köln
- Koitsiwe, K. & Tsuyoshi, A. (2015). Relationship between mining revenu, government consumption, exchange rate and economic growth in Botswana. *Contaduría y Administración*, 60(1), 133-148
- Leftwich, A. (2000). *States of Development: on the primacy of politics in Development*. Polity Press: Cambrigde
- Makumbe, J. M. (1998). Is there a Civil Society in Africa? *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 74(2), 305-317
- Mogalakwe, M. & Nyamnjoh, F. (2017). Botswana at 50: democratic deficit, elite corruption and poverty in the midst of plenty. *Journal of Contemporary African Studies*, 35(1), 1-14
- Molomo, M. G. (2008). Understanding government and opposition parties in Botswana. *Common wealth & Comparative Politics*, 38(1), 65-92
- Osei-Hwedie, B. Z. & Sebudubudu, D. (2004). Botswana's 2004 elections, free and fair? *Journal of African Elections*, 4(1), 28-42
- Sebudubudu, D. & Molutsi, P. (2011). The elite as a critical factor in National Development: The case of Botswana. *Discussion Paper Nordiska Afrikainstitutet*.
- Transparency International. (2014). Overview of corruption and anti-corruption in Botswana. Geraadpleegd via: https://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/Country_Profile_Botswana_2014.pdf